شهروند
روزنامه صبح ایران

www.shahrvand-newspaper.ir

۹ شعبان ۱۴۴۶
۸ Feb ۲۰۲۵
سال دوازدهم

شنبه
۲۰ بهمن ۱۴۰۳
شماره ۳۲۸۴
۱۲ صفحه
۵۰۰۰ تومان

شناسنامه

عضو انجمن صنفی مدیران رسانه و شرکت تعاونی مطبوعات کشور

صاحب‌امتیاز:
جمعیت‌هلال‌احمرجمهوری‌اسلامی‌ایران

دفتر مرکزی: تهران،
فلکه دوم صادقیه ابتدای بزرگراه جناح
کوچه شهید طاهریان، شماره ۲۴
کدپستی: ۱۴۸۱۶۳۵۳۵۳
فکس: ۴۴۹۵۶۱۰۰
تلفن: ۸-۴۴۹۵۶۱۰۱
چاپ: موسسه جام جم برتر برنا

تلفن سازمان آگهی‌ها:
۲-۴۴۹۵۶۲۰۰ فکس: ۴۴۹۵۶۱۰۷
سامانه پیامکی: ۵۰۰۰۲۶۲۶۶۲
سایت شهروند:
www.shahrvand-newspaper.ir
اینستاگرام شهروند:
shahrvandonline_ir
شبکه ایکس شهروند:
shahrvandonline

تقویم تاریخ

- زادروز ژول ورن، نویسنده شهیر فرانسوی در ژانر علمی-تخیلی (۱۸۲۸ میلادی)
- شهادت سیدمصطفی موسوی پدر امام خمینی(ره) توسط اشرار (۱۲۸۱ خورشیدی)
- واگذاری امتیاز خط آهن بندر خرمشهر-خرم‌آباد به دولت انگلستان (۱۲۹۱ میلادی)
- درگذشت استاد ابوالفتوح عرب‌زاده(رسام)، پدر فرش نو ایران (۱۳۷۵ خورشیدی)
- درگذشت ژازه تباتبایی، نقاش، شاعر، مجسمه‌ساز شهیر ایرانی (۱۳۸۶ خورشیدی)

عکس دیروز

مرگ وزیر عدلیه بدفرجام رضاشاه

«... پهلوی از قماش شاه‌های قاجار نیست. به‌وزیر عدلیه‌اش گفت برو بمیر، داور شبونه تریاک خورد و خودکشی کرد. پهلوی اهل من بمیرم و تو بمیری نیست. گردن آدم رو می‌شکونه. به زور دگنگ می‌ده آدم رو وادارن به رقاصی، نقاشی که جای خود داره...» متنی که خواندید دیالوگ صحنه‌ای از فیلم «کمال‌الملک» اثر ماندگار علی حاتمی است که در آن تدین با نقش‌آفرینی جهانگیر فروهر سعی دارد کمال‌الملک با هنرنمایی جمشید مشایخی را به اجابت امر تصویر کردن یک نیم‌رخ از رضاشاه وادارد. تدین در جملات خود به وزیر عدلیه‌ای اشاره می‌کند که با یک تشر رضاشاه خودکشی کرده است و این وزیر عدلیه کسی نیست جز علی‌اکبرخان داور، بنیان‌گذار دادگستری نوین در ایران، که ۸۸ سال پیش در چنین روزی، برابر ۲۰ بهمن ۱۳۱۵ خورشیدی، همانطور که تدین اشاره کرد، با خوردن تریاک محلول در الکل به زندگی خود خاتمه داد. ایجاد نظام قضایی و تشکیلات دادگستری نوین در ایران، تأسیس اداره ثبت احوال، تدوین قانون مدنی، قانون ثبت اسناد و املاک، قانون تجارت و تأسیس بیمه ایران از مهم‌ترین دستاوردهای دوران تصدی داور به شمار می‌روند. در باب مرگ او گفته‌اند به دلیل بروز اختلاف با رضاشاه و آگاهی داور نسبت به عاقبت دردناک شخصیتی چون تیمورتاش، تصمیم گرفت عنان سرنوشت را خود در دست بگیرد و به زندگی‌اش خاتمه دهد.

علی‌اکبرخان داور (چپ) در کنار محمدعلی فروغی (راست)

نگاه روز

قتل قاسم، قدم اول حزب بعث برای قبضه قدرت در عراق

[شهروند] چند روز پیش انتشار خبر بازداشت قاتلان شهید سیدمحمدباقر صدر و همچنین خواهر این روحانی شهیر و برجسته عراقی افکار عمومی شیعیان عراق و البته مردم ایران را متوجه خود کرد. شهید صدر همانطور که از نام او نیز پیداست، عضو خاندانی بزرگ و رهبر دینی شیعیان عراق در دو دهه آخر قرن چهاردهم قمری بود. او پس از آیت‌الله سیدمحسن حکیم عهده‌دار زعامت شیعیان عراق شد و به دلیل داشتن شجاعت ذاتی و صراحت لهجه، چالش‌های جدی بسیاری را با رژیم بعثی عراق تجربه کرد. سیدمحمدباقر صدر بارها و بارها رنج زندان را به جان خرید اما به دلیل پایمردی و بی‌اعتنایی به شکنجه‌ها، محدودیت‌ها و تهدیدها، رژیم عراق را به این نتیجه رساند که شکستن این روحانی کاری است که آن‌ها قادر به انجام آن نیستند. در نهایت شخص صدام حسین تصمیم به حذف این مخالف صریح‌اللهجه گرفت و دستور قتل او را صادر کرد. به شهادت رساندن آیت‌الله صدر و خواهر ایشان تنها یکی از بی‌شمار جنایات و بلاهایی بود که از لحظه به قدرت رسیدن بعثی‌ها در عراق، مردم این کشور دچار آن شدند. بعثی‌ها با جنایت به قدرت رسیدند، با جنایت خود را تثبیت کردند و تا لحظه آخر با جنایت در صدد حفظ خود در قدرت برآمدند.

به قدرت رسیدن قاسم با اسقاط رژیم سلطنتی

به قدرت رسیدن حزب بعث با توسل به جنایت ادعای گزافی نیست و جالب است بدانید این روزها که صحبت از دستگیری قاتلان شهید صدر است، در سالروز یکی از همین قِسم جنایت‌ها نیز قرار داریم. ۶۲ سال پیش در چنین روزی، برابر ۸ فوریه ۱۹۶۳ میلادی، سرتیپ عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق در پی کودتای ترتیب داده شده توسط حزب بعث عراق و همچنین همکاری دوست و هم‌رزم قدیمی‌اش سرهنگ عبدالسلام عارف با کودتاچیان، از قدرت برکنار شد و به قتل رسید. عبدالکریم قاسم نظامی چپگرایی بود که طی یک کودتا، نظام سلطنتی را در عراق برانداخت و البته که او نیز در مواجهه با خاندان پادشاهی و دولتمردان وفادار به سلطنت حداکثر خشونت را به خرج داد و کوچک و بزرگ و پیر و جوان و زن و مرد را از دم تیغ گذراند. شاید هم درست به همین خاطر بود که وقتی خود قاسم نیز به سرنوشتی مشابه دچار شد، هیچ کس از خشونتی که او نیز تحمل کرد، متعجب نشد.

کمک حزب بعث به کودتاچیان و رقبای قاسم

از واقعه سقوط رژیم فیصل دوم پادشاه عراق در تاریخ این کشور با عناوینی چون «انقلاب ۱۴ جولای» و «کودتای ۱۹۵۸» یاد شده است. در این تاریخ چند سالی از فعالیت حزب بعث در عراق می‌گذشت و برچیده شدن رژیم سلطنتی در این کشور آن هم با قوه قهریه، بعثی‌ها را به این فکر انداخت که اگر قاسم و یاران او توانستند، پس ما هم می‌توانیم. اقدامات مخرب بعثی‌ها البته از چشمان عبدالکریم قاسم دور نماند و به این ترتیب تعدادی از سران این حزب احکام زندان و تبعید را از دادگاه‌ها دریافت کردند. صدام حسین در این دوران از اعضای بلندپایه حزب بعث محسوب می‌شد و در طراحی‌ها و تصمیم‌گیری‌های حزبی نقش بسزایی داشت. در نهایت بعثی‌ها موفق شدند ضمن تبانی با دو نفر از ژنرال‌های ارتش یعنی عبدالسلام عارف و عبدالرحمن عارف که از قضا جزو نزدیکترین افراد به قاسم بودند، آن‌ها را برای کودتا و سرنگونی او مجاب کنند و این قدم اول بعثی‌ها برای رسیدن به قدرت در عراق بود.

عبدالکریم قاسم (راست) در کنار عبدالسلام عارف

سرنگونی تصاویر قاسم پس از قتل او

عکس روز

گلباران مزار شهدای ادیان توحیدی

نوزدهمین آیین ملی عطرافشانی و گلباران شهدای ادیان توحیدی با عنوان «مهمانی لاله‌ها» روز پنجشنبه با حضور مسئولان، خانواده شهدای ادیان و رهبران مذهبی در آرامستان کلیمیان تهران برگزار شد.

خاطرات الرجال

ارتشبد حسین فردوست، دوست دوران کودکی محمدرضا پهلوی و رئیس دفتر اطلاعات او، پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران ماند و خاطرات خود از دوران مجالست با شاه، خاندان و دولتمردان رژیم پهلوی را به رشته تحریر درآورد. خاطرات فردوست تحت عنوان «ظهور و سقوط سلطنت پهلوی» منتشر شده است که در این ستون به تناوب برخی را مرور می‌کنیم.

سازمان سیا در ایران(۲)

در دوران محمدرضا مفهوم جاسوس فقط در مورد روس‌ها مصداق داشت که هر نوع تماسی در هر رده با آن‌ها ممنوع بود. در رابطه با روس‌ها همه چیز سری می‌شد و حتی اگر سازمان یک گروهان پیاده در اختیار روس‌ها قرار می‌گرفت، آن فرد که این خبر را در اختیار گذاشته بود جاسوس تلقی و به‌شدت مجازات می‌شد. ولی هیچگاه روس‌ها در این زمینه کوچکترین اعتراضی نکردند و حتی از محمدرضا گله هم نکردند که چرا با غربی‌ها اینطور رفتار می‌شود و با ما اینطور! البته روس‌ها تا سال ۱۳۳۳ نیازی نیز نداشتند و هرچه می‌خواستند از طریق شاخه‌های نظامی و غیرنظامی حزب توده به دست می‌آوردند و بعدها نیز به نحوی گلیم خود را از آب می‌کشیدند... روزی فردی از سفارت آمریکا تلفن کرد و تقاضای ملاقات با من را داشت. گفتم: «شماره تلفن خود را بدهید تا اطلاع دهم.» منظورم سوال از محمدرضا بود. با محمدرضا تماس گرفتم. او با اکراه جواب داد: «نپرسیدی چه می‌خواهد؟» گفتم: «ملاقات را برای همین خواسته و معلوم خواهد شد.» گفت: «اگر راجع به بازرسی سوال کرد هرچه می‌خواهد به او بگویید، حتی اگر سازمان و وظایف بازرسی را خواست، ولی اگر مطلب دیگری مطرح کرد اظهار بی‌اطلاعی کنید!» با این راهنمایی به کارمند سفارت تلفن کردم و آمد. اول راجع به بازرسی سوالاتی کرد، یعنی تمام سوالاتش راجع به بازرسی بود. ولی در حین صحبت ناگهان سوالی مطرح کرد که بلافاصله فهمیدم ملاقات برای این است و بس. سوال این بود: «حالا که مقدم رئیس اداره دوم ارتش شده آیا مستقل کار خواهد کرد و یا کماکان خود را تابع نصیری احساس خواهد کرد؟» طبق دستور محمدرضا باید اظهار بی‌اطلاعی می‌کردم ولی صحیح ندانستم که خود را اینقدر بی‌اطلاع نشان بدهم و لذا جواب صریح دادم که: «مقدم فرد مستقلی است و به هیچ وجه تابع نصیری نبوده و حال که شغل مستقل پیدا کرده به طریق اولی هیچگونه تبعیتی از او نخواهد داشت.» از این پاسخ بسیار خوشحال شد به طوری که در قیافه‌اش تشخیص دادم. آن موقع به علت این خوشحالی پی نبردم، ولی بعدها که مقدم را همراه ازهاری به آمریکا دعوت کردند و ۳ ماه نگه داشتند، علت را فهمیدم و متوجه شدم که می‌خواسته‌اند با مقدم رابطه مستقیم برقرار کنند و مردد بوده‌اند که آیا مقدم این رابطه را به نصیری اطلاع خواهد داد یا نه؟ بعداً جریان ملاقات با فرد آمریکایی را به محمدرضا گزارش دادم و ایرادی نگرفت که چرا طبق دستور او عمل نکرده‌ام.

روزشمار انقلاب - ۲۰ بهمن ۱۳۵۷

حمله گارد شاه به پادگان نیروی هوایی
پس لرزه‌های رژه همافران از مقابل امام خمینی(ره)

پس از انتشار اخبار و عکس‌های مربوط به بیعت پرسنل نیروی هوایی با رهبر کبیر انقلاب اسلامی، اداره ضداطلاعات ارتش عملیات گسترده‌ای را برای شناسایی افراد حاضر در مراسم بیعت آغاز کرد که نتیجه آن حمله گارد شاهنشاهی به یکی از پادگان‌های نیروی هوایی در تهران بود. طی این حمله همافران نیروی هوایی به محاصره نظامیان گارد جاویدان درآمد و به دلیل مقاومت در برابر آنان کل پادگان به صحنه تیراندازی و تقابل تمام‌عیار نظامی تبدیل شد. با انتشار خبر حمله گاردی‌ها به همافران، مردم تهران از نقاط مختلف خود را به پادگان مورد نظر رساندند.

به این ترتیب جنگی نابرابر با افراد تا دندان مسلح گارد شاهنشاهی آغاز شد. این درگیری تا صبح ادامه یافت و سرانجام همافران با به جای گذاشتن ۶۳ شهید و بیش از ۲۰۰ مجروح موفق شدند حلقه محاصره را بشکنند و گاردی‌ها را عقب بزنند. طی این شب پرحادثه بسیاری از مردم به تصور این که به اقامتگاه رهبر کبیر انقلاب اسلامی حمله شده است، خود را به مدرسه علوی رسانده و در خیابان‌های اطراف سنگر گرفته بودند.

مهندس مهدی بازرگان، نخست‌وزیر دولت موقت ایران که برای ایراد سخنرانی در دانشگاه تهران حاضر شده بود، ضمن برشمردن برنامه‌های دولت خود تأکید کرد مأموریتی که به او محول شده است، بی‌شک پرمخاطره‌ترین و سنگین‌ترین مأموریتی است که در عمر ۷۱ ساله تاریخ مشروطیت ایران به یک نخست‌وزیر سپرده شده است. بازرگان بار دیگر در جریان این سخنرانی از ارتش و حتی شاپور بختیار خواست به انقلاب بپیوندند.

نخست‌وزیر دولت موقت سران ارتش و شخص شاپور بختیار را مخاطب قرار داد و از آن‌ها خواست با مخالفت و کارشکنی در برابر خواست به حق مردم قرار نگیرند. بازرگان با اشاره به وعده خداوند مبنی بر پیروزی صالحان به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی مردم ایران را امری قطعی قلمداد کرد و آنانی را که در برابر این موج توفنده به مقاومت برخیزند، از دسته خسران‌دیده‌ها برشمرد.

سرتیتر رویدادهای انقلاب در ۲۰ بهمن سال ۱۳۵۷

- رهبر کبیر انقلاب اسلامی در پیامی به ملت ایران بار دیگر تاکید کردند که سخنگو ندارند. ایشان همچنین حمله گارد شاهنشاهی به همافران نیروی هوایی را محکوم کردند و به ارتش اخطار دادند اگر هرچه زودتر لشکر گارد به مقر خود بازنگردد، تصمیم آخر را خواهند گرفت.
- گروهی از طرفداران قانون اساسی، شاه و دولت بختیار در ورزشگاه امجدیه تهران تجمع کردند.
- با این که قرار بود بختیار در حضور مهندس بازرگان از سمت نخست‌وزیری استعفا دهد، اما این امر به روز یکشنبه ۲۲ بهمن موکول شد. آگاهان این دفع‌الوقت را به آخرین امیدهای بختیار برای مداخله ارتش بی‌ارتباط ندانستند.

نبردهای خونین میان واحدهای مسلح در تهران

اطلاعات

مدافعان آموزشگاه‌هوایی ۵ تانک را از کار انداختند؛ ۳ تانک بدست مردم افتاد

• تا ظهر امروز:
۶۳ کشته به ۲ بیمارستان جرجانی و بوعلی انتقال داده‌شده، عده کشته‌ها وزخمی‌ها را از نظر کثرت هنوز نمیتوان تعیین کرد

منطقه فرح‌آباد تا تهران نو باشغال همافران مسلح درآمد

گروهی از افراد گارد خلع سلاح شدند

در وقایع خونین شهرستانها ۲۸ نفر کشته شدند

امروز با قانون

نکات کاربردی حقوقی برای همه به زبان ساده

همه شهروندان لازم است سطح آگاهی‌های حقوقی خود را افزایش بدهند. این امر موجب تحقق و ارتقاء اصل حاکمیت قانون در جامعه، ارتقاء سطح سواد حقوقی افراد، کاهش مراجعات مردم به نهادهای قضایی و شبه‌قضایی، همچنین فرهنگسازی و آمادگی عموم برای تبعیت از قانون خواهد شد.

برخورد با دستفروشان

براساس قانون، رفع سد معبر در خیابان‌ها از وظایف شهرداری است. اما این وظیفه، اجازه تخریب اجناس، فحاشی، ضرب و شتم و استفاده از سلاح سرد و گرم برای برخورد با دستفروش را به مأموران شهرداری نخواهد داد. در صورت انجام این اعمال از سوی مأمور، دستفروش می‌تواند مأمور و مقام مسئول دستوردهنده در شهرداری را از طریق مراجع قضایی تحت تعقیب قرار دهد. حتی در صورتی که آغاز درگیری توسط دستفروش باشد، برخورد مأمور با او باید ضابطه‌مند و طبق قانون باشد.

حق استفاده از «وکیل»

متهم در تمام مراحل دادرسی و به ویژه در مرحله تحقیق حق داشتن وکیل را خواهد داشت. این حق جزو حقوق اساسی متهم به شمار می‌رود که از مهم‌ترین اثرات آن ایجاد احساس امنیت روانی و جانی در متهم است. این حق باید به متهم تفهیم شود و عدم تفهیم و رعایت این حق مجازات در پی خواهد داشت. رعایت حق داشتن وکیل (به ویژه وکیل منتخب خود متهم) در اتهامات مهم از جمله اتهامات امنیتی نیز از آن جایی که قانون باید در دادرسی عادلانه و رعایت حقوق متهم برای همه مساوی باشد، ضروری است.

حق قضاوت توسط زن

در قوانین هیچ ممنوعیتی برای قضاوت زنان وجود ندارد و از آنجایی که قانون برای همه افراد مساوی است زنان باید امکان قاضی شدن را داشته باشند.